

Eldorado voor natte natuur

In het Azewijnse Broek ontstaat een rijke biotoop en wordt een beeld gegeven van vroegere kleiwinning.

WIEKEN - In het Azewijnse Broek, een gebied van zo'n 130 hectare, wordt gewerkt aan een broeklandbiotoop met grasland, bosschages, ondiep water. Plassen, rabatten en kleibosjes vormen een eldorado voor zeldzame riet- en moerasvogels. De overzwaluw is er thuis. Er worden weer bijzondere vogelsoorten gezien, waar vogelaars massaal op af 'vliegen'.

Met Dick Snippe van Netterden Zand en Grind BV en adviseur Jan te Klooze maken we een rondgang over het verrassend mooie terrein. Daar liggen de rabatten, aarden ruggen of dijkes in het water. Die bleven over als restanten van de traditionele kleiwinning, het zogenaamde tichelen. Dat gebeurde tot 1940, toen hier vlakbij nog twee ringovens stonden.

In plaats van het kleiwingebied te hertcultiveren tot weiland, zoals tot dusver vaak gebeurde, sloten begin jaren negentig de familie Den Daas (van Daas Baksteen) en Netterden Zand en Grind BV een overeenkomst om te komen tot een langjarige diepere ontgroning van het gebied. Dick Snippe: "Eerst nog volgens traditioneel concept: zoveel mogelijk afgraven en aan de randen een beetje groen aanplanten. Maar vanaf 2008 ging het roer om." Netterden BV nam Stichting Staring Advies in de arm om met de IVN Vogelwerkgroep De Oude IJssel-

door
Henk Harmsen
henk.harmsen@gelderlander.nl

streek en adviseur Jan te Klooze een visie neer te leggen, waarvan het resultaat nu zichtbaar wordt. De typische rabatten zijn opnieuw aangelegd. Hier ligt ook een oud kleibosje van schietwilgen en sleedoorn, een stukje 'oerbos'. Het kwam ruim een halve eeuw geleden spontaan op, telt af, vernieuwt zichzelf steeds en de bomen staan er met de voeten in het water. Ze staan tot vlak aan de waterkant, waardoor zich voortdurend een natuurlijke rillinge oever vormt. Hier groeien bijzondere moerasplanten, padde-

“Beheer blijft nodig omdat anders op den duur alles spontaan bos zou worden

Jan te Klooze, adviseur

stoelen, zwammen en boomvarens. Zulke kleibosjes staan hier en der in deze omgeving.

Waren in de ruitverkauweling in de jaren zestig de meeste heggen in de omgeving verdwenen, hier werd een oude heg met dikke meidoornstammen behouden en werden ook nieuwe stukken heg aangeplant. Zo'n vijftig wilgen aan de Omsteg werden op 2 meter afgezet en zo tot knotwilgen gevormd. Hier is inmiddels ook een stiltegebied geschapen als broedplaats voor vogels en aan de Maatweg ligt een wildkaker.

Het gebied wordt begraaasd door galloway-runderen, niet agressief voor wandelaars.

De recreatie is hier volop in ontwikkeling en in Varsselder is sinds kort een bezoekerscentrum, open op woensdag- en vrijdagmiddag, waar routebeschrijvingen liggen. Een wandeling rondom de plas is zeer de moeite waard. De keus is een rondgang van ongeveer 2 of van 5 kilometer. Vooral vogelaars kunnen hun hart ophalen.

Wie er nu al wil wandelen, kan eenvoudig op de parkeerplaats op de hoek van Eerlandse- en Azewijnsestraat over het hek stappen, de beschrijvingen lezen en de paaltjes naar keuze volgen. Wandelingen met gidsen zijn in voorbereiding.

Het gebied wordt in de hand gehouden door de Vereniging Agrarisch Landschapsbeheer. Beheer blijft steeds nodig, zegt adviseur Jan te Klooze, omdat anders op den duur alles spontaan bos zou worden.

Dit is deel 14 in een serie over (beoogde) landschapsonnemten.

■ Dick Snippe (links) van Netterden Zand en Grind BV met adviseur Jan te Klooze bij de oude tichelrabatten, verderop een kleibos. foto Theo Kock

Grauwe klauwier mag terug naar zijn heggen

WIEKEN - In het Azewijnse Broek rond de voormalige kleiwinning is het beheer gericht op de terugkeer van de grauwe klauwier.

Zo'n doelstelling komt niet uit de lucht vallen, maar heeft alles te maken met de traditionele natuurlijke gesteldheid van het gebied, in dit geval vooral de aanwezigheid van grote heggen, de favoriete biotoop voor deze vogelsoort. De bekende natuurkenner Jac. P. Thijsse zag bij een bezoek begin vorige eeuw vanuit de tram in de buurt van Zeddam op elke kilometer nog een paartje grauwe klauwieren. In Het Vogeljaar, uitgave 1913, schrijft hij: "Ge kunt die klauwieren overal vinden, waar doorn-

struiken groeien: in en langs de duinen, waar ze zich 't meest ophouden in de meidoorns en duindoorns, terwijl ze in 't Oosten van ons land meer in de sleedoorns huizen. Nergens heb ik ze zoo veel en zoo goed gezien

als in den Achterhoek, vooral in de overheerlijke wilde sleedoornhagen langs den grindweg van Terborg naar Zeddam. Die Geldersche sleedoornhagen zijn ware schatkamers."

De voorkeur van de grauwe klau-

wier voor doornheggen heeft weer alles te maken met de bijzondere eigenschap van deze zangvogel, die zijn prooi als voedselvoorraad levend pleegt aan te spieten aan doorns of soms ook aan prikkeldraad. De vogel is, na een tijdlang helemaal weg te zijn geweest, nu in Nederland weer terug, maar zeldzaam en als 'bedreigd' vermeld op de rode lijst. Het was dan ook op 18 januari dit jaar een extra opsteker voor dit gebied, toen vogelaar Roel Schwartz uit Silvolde met zijn kompanen Wim Gerritsen in een oude heg bij de zandafgraving aan de Azewijnsestraat als eerste in Nederland een bruine klauwier waarnam, een dwaalgast uit Azië.

ZANDWINNING IN HET AZEWIJNSE BROEK

- In het Azewijnse Broek wordt vanaf 1994 klei, zand en grind gewonnen door Daas Baksteen en Netterden Zand en Grind BV.
- Het gebied wordt tot 2022 nog uitgebreid naar 130 hectare. Door natuurtechnische inrichting ontstaat een steeds aantrekkelijker gebied

- voor planten, dieren en mensen.
- Uiteindelijk zal slechts de helft van de oppervlakte diep open water worden; de andere helft zal dan bestaan uit graslanden, bosschages, ondiep water en brede, natte natuurovers.
- Informatie: netterden.com.